

BIBLIOTEC A

Informacions

Publicació del Servei de Biblioteques de la UAB. Núm. 25. Maig de 2002

Hi trobareu

- 3** Història d'un projecte
- 7** La Mediateca, un espai visual
- 8** La Biblioteca General
- 9** La Biblioteca de Ciències de la Comunicació
- 10** L'Hemeroteca General del tercer mil·lenni
- 11** La Unitat Tècnica i de Projectes
- 12** Un magatzem de paraules per a la recerca. Un espai obert per a la reflexió i el pensament
- 13** El servei d'Informació Electrònica. El Cedoc
- 14** Biblioteconomia, documentació, informació, tres elements d'un mateix àmbit

Obertura de la nova Biblioteca de la plaça Cívica

L'objectiu principal que es pretén assolir amb la construcció d'aquest nou edifici de biblioteques és aplegar els diferents serveis que fins ara donaven la Biblioteca de Comunicació, l'Hemeroteca General, la Biblioteca General i el Cedoc (Centre Documental de la Comunicació), per tal de convertir-se en un dels millors centres documentals de la comunicació de la nostra àrea geogràfica i tenir la millor col·lecció de premsa d'informació general.

La manca d'espai que patien fins ara els serveis esmentats no els permetia un bon emmagatzemament dels documents, ni disposar de llocs de lectura adequats i confortables, i tampoc no es podien dotar de més punts de consulta informatitzats i d'audiovisuals. Amb aquesta nova biblioteca tots aquests problemes quedaran resolts.

L'edifici consta actualment de 5.656 metres quadrats, que corresponen a les cinc plantes de la part superior del nivell del sòl respecte de la plaça Cívica, però ben aviat es construiran dues plantes més situades per sota d'aquest nivell, on s'ubicaran els dipòsits i les diferents sales especials, com consulta de documents de reserva, sales de formació, usuaris, etc.

Actualment disposa de 360 llocs de lectura distribuïts per les diferents sales de les plantes, i de 15 llocs de consulta individualitzats en cabines.

 Universitat Autònoma
de Barcelona
Servei de Biblioteques

IBLIOTEC A Informacions

Publicació del Servei de Biblioteques
de la Universitat Autònoma de Barcelona

Núm. 25
Maig de 2002

Dipòsit legal: B-6.440-91
ISSN: 1130-9318

Han coordinat aquest número

Carme Besson
Núria Balagué
Joan Gómez Escofet

Disseny

Montserrat Benito
Jaume Brey

Edició i impressió

Servei de Publicacions
de la Universitat Autònoma de Barcelona
08193 Bellaterra
(Barcelona)

Adreça

Biblioteca Informacions
Servei de Biblioteques
Universitat Autònoma de Barcelona

Edifici A
08193 Bellaterra (Spain)
Tel.: 93 581 10 15
Fax: 93 581 20 00
A/e: nuria.balague@uab.es

BIBLIOTECA INFORMACIONS
pot ser obtingut en format electrònic
(Acrobat) al web de la UAB:

<http://www.bib.uab.es/bib-inf/bib-inf.htm>

Els articles signats són responsabilitat dels autors
i no representen necessàriament l'opinió
de BIBLIOTECA INFORMACIONS.

Els 4.200 metres lineals de prestatgeries resulten insuficients i no han permès ubicar-hi tots els documents de què es disposa actualment, atès que ocupen 8.270 metres lineals; per aquest motiu, es construeixen les plantes subterrànies. Molts documents no es podran traslladar a aquest edifici fins que no estigui acabat del tot; mentrestant, aquest fons documental continuarà ubicat a diferents espais d'altres biblioteques del campus o a la mateixa facultat.

A la planta baixa hi ha l'entrada principal, el servei d'informació i de préstec, els ordinadors de consulta del catàleg, una sala d'exposicions, la consigna i un autoservei de fotocòpies.

A la primera planta, s'hi ubica la Direcció del Servei de Biblioteques, juntament amb els serveis tècnics centrals (Unitat Tècnica i de Projectes), el Cedoc i l'Incom.

A la segona planta, la Mediateca i el servei d'informació electrònica, dotada amb infraestructura de tecnologia digital. Disposa de 20 punts de consulta multimèdia i més de 40 punts de consulta audiovisual, 16 dels quals tindran connexió a una matriu audiovisual. Les revistes científiques de comunicació, la premsa estrangera i la premsa regional espanyola també estan ubicades en una part d'aquesta planta.

A la tercera planta hi ha la Biblioteca, on hi trobareu els llibres de lliure accés i una sala d'autoservei de fotocòpies.

A la planta quarta, l'Hemeroteca, on hi ha el fons de més actualitat de la premsa diària i revistes d'informació general espanyoles, la sala de microformes i el servei de fotocòpies de l'edifici. En aquesta mateixa planta hi ha l'altre accés a l'edifici, que el comunica amb la Facultat de Ciències de la Comunicació.

Esperem que aquests nous espais siguin els adequats i responguin a les necessitats dels nostres usuaris. Us hi esperem a tots.

M. Antònia Galceran

La nova Biblioteca

Història d'un projecte

El campus de la Universitat Autònoma de Barcelona ja des dels seus inicis va buscar el lloc de la riera de can Magrans per situar-s'hi. La singular topografia de la vall es va salvar per mitjà d'unes estructures arquitectòniques que, en forma de pont, passaven d'una banda a l'altra. Això es va fer fins i tot amb la plaça Cívica, la qual s'aixeca del terreny gràcies a l'aparició d'una estructura de columnes.

La plaça ha anat trobant el seu paper real en la vida universitària. Aquesta és la raó per la qual la Universitat s'ha proposat construir una sèrie d'edificacions de caràcter comú que possibilitin aquest anhel primigeni.

Des d'aquesta òptica, ens sembla interessant aprofitar la tangència amb la plaça Cívica per construir la nova biblioteca. Així, no solament dignifiquem aquesta construcció, sinó que afavorim la voluntat de completar la plaça Cívica.

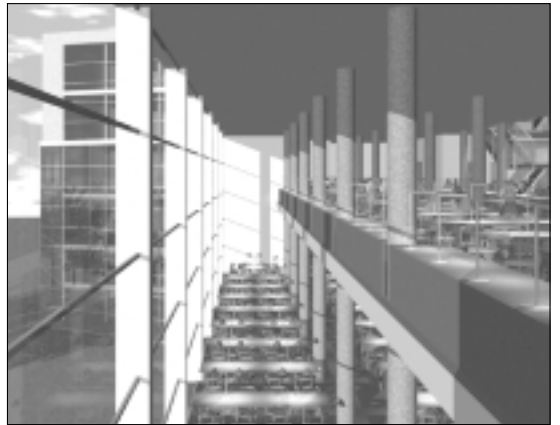
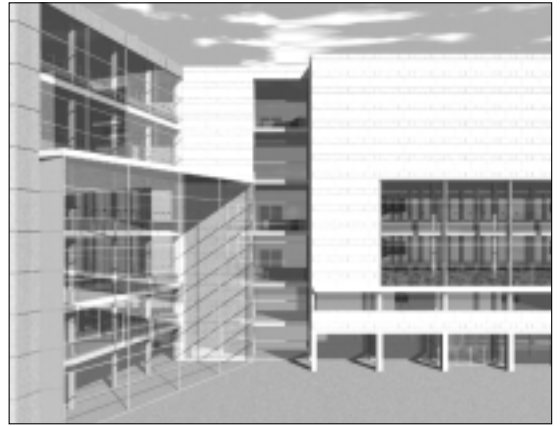
L'extrem superior del solar inicial s'enlaira pel terraplè que formen les barrancades de les dues rieres. Aquesta superfície conté un esplèndid bosc que entenem que cal preservar i fins i tot incrementar.

La presència d'aquest bosquet és, segons el nostre parer, de gran importància en tots els aspectes per a la Universitat Autònoma. Ho és pel sol fet de conservar un fragment excepcional de la natura. Ho és perquè, amb la intervenció, se'l fa accessible a tothom i se l'incorpora a l'estructura del campus.

Per mitjà d'un mur de contenció i d'un fossar separador, ens hem proposat redefinir els límits d'aquesta pineda i convertirla en un element més d'aquest campus, únic a les universitats catalanes, ja que les construccions i la natura hi conviuen d'una manera exemplar.

L'edifici, en la seva configuració final, es compon d'una planta baixa a nivell de la plaça Cívica dedicada a accessos, control i informació, préstec i servei d'atenció a l'estudiant, i d'una sala d'exposicions polivalent. El primer nivell és destinat als serveis de Direcció de Biblioteques, que comparteix amb l'Incom i el Cedoc. Els altres tres nivells són els propis de biblioteca i hemeroteca.

La planta superior queda a peu pla del bosc i, per tant, es converteix en una construcció que s'obre a la vegetació. Aquesta direccionalitat fa que la paret oposada sigui massissa i rebí el magatzem de llibres.

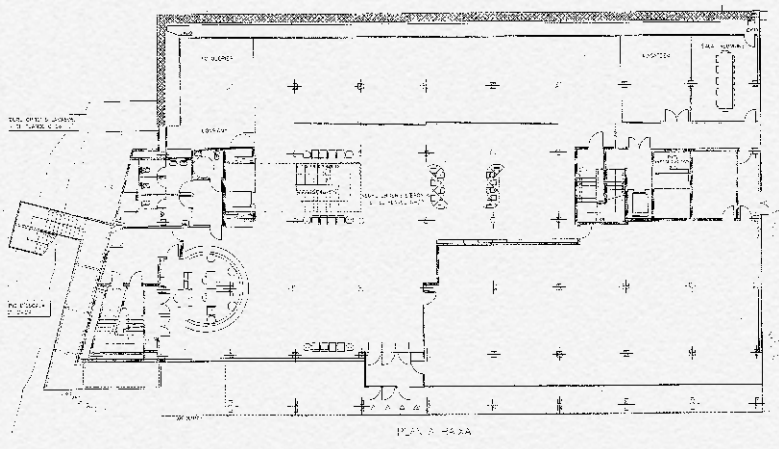
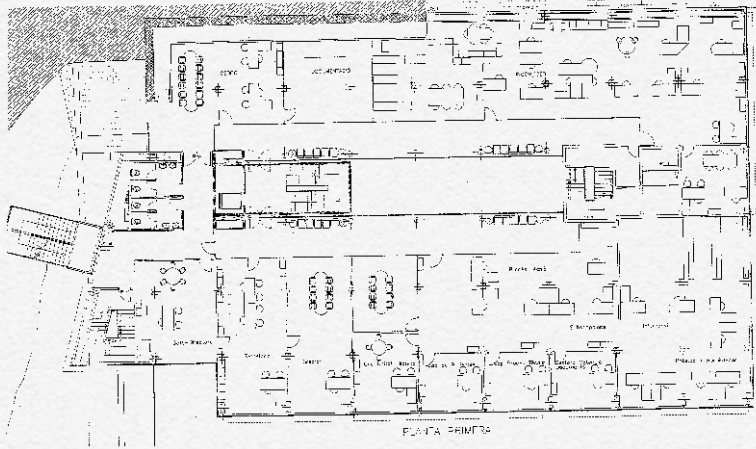
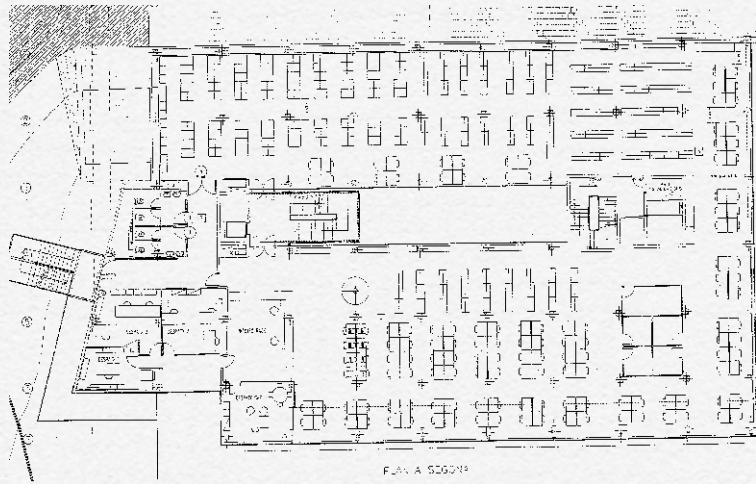
Les plantes inferiors fins a arribar a la plaça Cívica s'orienten sobre la plaça i aprofiten la ceguesa del mur per encabir-hi tots els magatzems de llibres. Noteu que aquesta façana dona al nord, la millor orientació per a un centre d'aquestes característiques.

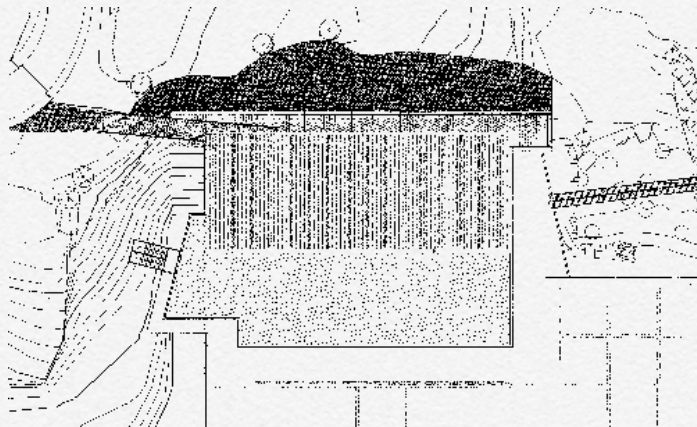
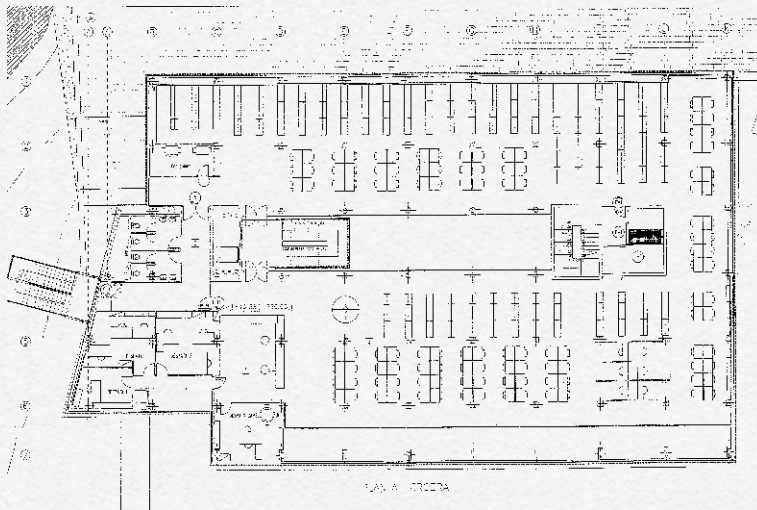
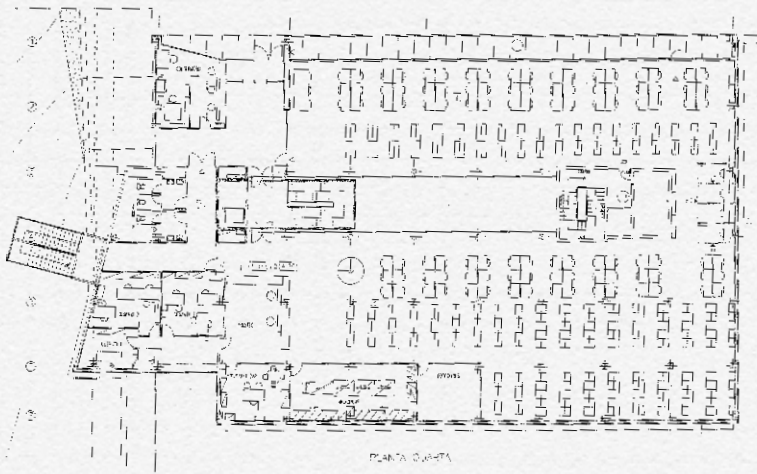
Podem dir que es tracta d'un edifici que es capgira totalment per donar sentit a la diferent situació en el terreny: la plaça Cívica en un costat, i el bosquet o plaça enjardinada a l'altre.

Finalment, la planta inferior, desdoblada en dos nivells, la il·luminació de la qual és molt difícil, esdevé el dipòsit general per emmagatzemar-hi llibres. Té, però, el gran avantatge de disposar d'una accessibilitat per a vianants i trànsit rodant immillorable mitjançant els vials d'aparcament sota la plaça cívica.

El projecte s'ha decantat cap a una construcció molt compacta, perquè entenem que respon molt bé a l'ús de la biblioteca, alhora que possibilita l'adopció d'una estructura isòtropa, molt convenient per al pes que ha de suportar. La graella de pilars permet optimitzar la dimensió de tots els elements estructurals i abaratir els costos constructius.

La idea de fer un edifici compacte l'hem fet arribar fins a la mateixa concepció de les fases. És a dir, que cada una de les parts respon a una idea estructural i formal autònoma. Per aquest motiu, hem pensat les dues fases com si una fos el negatiu de l'altra. Encara que la seva estructura formal sigui coherent, de

fet es tracta d'una part del tot, objectiu que entenem que ha de prevaldre en el temps.

Per complementar la influència de la llum natural que penetra per les façanes, hem introduït un gran buit al bell mig de l'edifici; aquesta llum s'articula per mitjà d'una lluernia orientada al nord.

Les testeres són un reflex de la concepció de l'edifici. Així, podem veure que la que dona al Rectorat allibera el cantell del mur de formigó i adopta el pla com a geometria bàsica. No pas la contrària, que per la configuració del terreny presenta un problema de trobada amb aquest formalment molt complex. Aquí s'ha adoptat la idea d'una façana inacabada, tot i que la

presència d'uns forats horitzontals i d'una esbelta escala d'emergència permeten dignificar un pla mitger.

Els materials projectats essencialment són tres. El formigó, que l'utilitzarem en els murs que tenen contacte amb el terra; d'aquesta manera, expressaria la raó constructiva essencial. La pedra, que col·locada de manera flotant revesteix les parets de les façanes. Els finestrals, entesos com a grans rosasses, són les estructures que permetrien l'entrada de llum. Excepte els que donen a la pineda, tots tenen una orientació septentrional. Els que donen a sud disposen d'un gran ràfec per a la protecció solar.

La Mediateca, un espai audiovisual

El nucli de l'actual Mediateca es va començar a formar durant el curs 1992-1993, en la llavors anomenada Secció d'Audiovisual de la Biblioteca de Ciències de la Comunicació. Durant tots aquests anys, la col·lecció de la Mediateca de la Biblioteca de Ciències de la Comunicació s'ha anat ampliant per tal de respondre millor a les necessitats canviants dels seus usuaris. També el contingut i el format dels materials – i l'equipament necessari per a la seva reproducció– s'han anat adaptant a aquestes noves necessitats. Amb la creació de la Biblioteca de la plaça Cívica, la Mediateca guanya en espai, ja que tindrà uns mil metres quadrats i 136 punts de consulta.

L'objectiu principal de la Mediateca és oferir una sala dedicada a la consulta de tot el material audiovisual, sonor i informàtic de la Biblioteca. La particularitat d'aquest servei és que treballa amb documents en format no-paper de suport molt variat: vídeos, cassetts, CD-àudio, CD-ROM, DVD, cintes Revox, cartells, etc. En destaquen la col·lecció de vídeos, CD-àudio i cartells.

La col·lecció, doncs, és molt particular, igual que els aparells de reproducció: aparells de vídeo, aparells de DVD, ordinadors, reproductors de cassetts i CD-àudio, etc. Aquests aparells estan habilitats per funcionar autònomament (un o dos usuaris), o depenent d'una matriu central que permet la distribució de so i imatge a setze punts de consulta en una àmplia gamma de formats audiovisuals. Com a la resta de les plantes, té cabines, cadascuna dotada amb un aparell de televisió, un aparell de vídeo, un radiocasset amb CD-àudio i un ordinador.

D'entre els nous serveis que oferirà als seus usuaris, cal destacar l'accés a través dels PC de la sala a un servidor d'àudio i vídeo digital, que els permetrà seleccionar i consultar els documents multimèdia en format digital que hi hagi a través d'una interfície web.

La Mediateca disposarà d'una estació digitalitzadora que li permetrà digitalitzar els continguts analògics i enviar-los al Servei d'Informàtica per a la seva incorporació al Servidor. Els principals avantatges que ofereix són: la consulta simultània d'un mateix document per part de diversos usuaris dispersos físicament, i el fet de poder-lo enregistrar en funció dels privilegis atorgats. Aquest nou sistema contribuirà a evitar el deteriorament del material analògic que la Biblioteca hagi digitalitzat i a estalviar en gran manera les esperes i les cues per a la consulta del material.

Temàticament, el fons està especialitzat en les matèries de publicitat, cinema i mitjans de comunicació en general. Del material sonor, en podríem destacar l'àmplia col·lecció de música tradicional i nacional, les bandes sonores de pel·lícules cinematogràfiques i els efectes sonors. Del material audiovisual,

en destaca la secció de pel·lícules cinematogràfiques i programes i sèries de televisió, la secció de publicitat –amb material d'importants festivals publicitaris– i documents sobre mitjans de comunicació de massa en general. La localització d'aquest material es realitzarà a través del catàleg UAB. Les últimes novetats (documents adquirits el darrer mes) es podran consultar a través de la pàgina web de la Biblioteca. La mateixa pàgina web també oferirà llistes temàtiques del material de la Mediateca.

La majoria dels documents són de lliure accés i susceptibles de ser prestats. Del material d'accés tancat, se n'han de destacar les col·leccions següents: els DVD, els CD-ROM, els premis Laus i els premis Ondas.

La Biblioteca General

Aquesta nota pretén donar una petita idea del material aportat per la Biblioteca General a la nova Biblioteca de la plaça Cívica. Es tracta d'un fons potser no prou conegut, que bàsicament consta de:

1. Dos exemplars de totes les obres produïdes pel Servei de Publicacions de la UAB des de la seva creació.
2. Obres produïdes per organismes membres o vinculats a la UAB (òrgans de govern i d'administració, facultats i departaments, Institut d'Estudis Metropolitans, Institut de Ciències Polítiques i Socials, Institut de Ciències de l'Educació, unitats docents d'Infermeria, ONG, associacions d'estudiants, branques de sindicats, els estudis generals de Girona, Lleida i Vic abans de constituir-se com a universitats, etcètera).

3. Totes les tesis doctorals aprovades a la UAB (prop de sis mil): un exemplar manuscrit i dues reproduccions en microfita. A partir del 2002, s'han deixat d'editar en microfita i es penjen al web. D'aquestes tesis, sovint n'hi ha un altre exemplar a la biblioteca de la facultat on es va llegir. La Biblioteca General no guarda, en principi, treballs d'investigació manuscrits ni tesines de llicenciatura.
4. Fons bibliogràfic generalista: bibliografies, catàlegs impresos de biblioteques, guies, directoris, diccionaris de llengües i enciclopèdies. Cal remarcar la col·lecció World Bibliographical Series (bibliografies per àrees geogràfiques), i el catàleg d'autors de la Biblioteca Nacional de París.
5. Fons bibliogràfic especialitzat: biblioteconomia i documentació; història del llibre i de la lectura; ensenyament universitari.
6. Secció de Reserva-Revistes: 446 revistes dels segles XVIII-XX; algunes col·leccions completes i altres de molt incompletes. Són especialment interessants les revistes catalanes dels volts del 1900, que documenten l'intens moviment cultural d'aquells anys. Procedeixen, sobretot, de la biblioteca particular de Josep Monés i del llibreter Joan Marca; d'aquest segon, n'existeix un catàleg imprès a cura de Montserrat Lamarca.
7. Secció de Reserva-Llibres i Fullets: 70 del segle XVI, 83 del XVII, 247 del XVIII, 1.630 del XIX i 642 del XX (principalment d'abans de 1950). Inclou una col·lecció de llibres que van pertànyer a l'escriptor Juan Valera, enquadernats uniformement, i la sèrie España Sagrada, iniciada pel pare Enrique Flórez.

El total de volums (sumant llibres, fullets, microfites, disquets i CD-ROM) és de 28.269, i el de col·leccions de revistes, de 2.524, de les quals actualment se'n reben 478 (dades de desembre de 2001).

La Biblioteca de Ciències de la Comunicació

A la Biblioteca de Ciències de la Comunicació hi trobem, bàsicament, els llibres i el material manuscrit de la nova Biblioteca de la plaça Cívica. La temàtica que abasta conté matèries que ocupen molts espais en els mitjans de comunicació i que són objecte d'estudi, revisió i actualització per part d'un important nombre d'investigadors.

Ubicada a la planta 3 de l'edifici, té una superfície aproximada de 1000 m² i consta de 116 places de lectura a la sala i de 6 cabines individuals. Hi trobarem, també, fotocòpies d'autoservei i PC per a usuaris per accedir al catàleg de la UAB.

El fons consta aproximadament de 75.000 exemplars, majoritàriament de lliure accés, llevat dels documents menys consultats, que estan ubicats als dipòsits. Els llibres estan ordenats segons la CDU, i el fons documental és el resultat de la fusió de la Biblioteca General, que hi ha aportat uns 25.000 volums, i la Biblioteca de Ciències de la Comunicació, amb aproximadament 50.000 exemplars. Cada una d'aquestes biblioteques té la seva pròpia història.

La Biblioteca General, fundada el 1969, aporta un fons bibliogràfic format per: obres de referència, biblioteconomia, documentació, la col·lecció UAB, que recull les publicacions de la UAB i les que hi fan referència, així com totes les tesis doctorals presentades a l'Autònoma i el fons de reserva. També ha estat una de les biblioteques que ha destinat més recursos a la compra de col·leccions completes, fons antics i edicions valuoses.

La Biblioteca de Ciències de la Comunicació es va crear el 1972, i la temàtica del fons bibliogràfic és la pròpia de la Facultat de Ciències de la Comunicació. Així, les matèries

que s'hi poden trobar són, bàsicament, comunicació, periodisme, publicitat, ràdio i televisió, cinema, documentació i fotografia, i d'altres que complementen els plans d'estudi de les llicenciatures de la Facultat.

També incorpora una important col·lecció de prop de 4.300 títols de revistes especialitzades en comunicació i documentació, que estan ubicades a la planta 2 i que tradicionalment han compartit espai amb les monografies a les sales de lectura, tant de la Biblioteca General com de la Biblioteca de Ciències de la Comunicació.

La Biblioteca de la Comunicació i Referència ofereix un nou espai per a un fons documental heterogeni quant a la seva antiguitat, des de manuscrits fins a les darreres novetats editorials, especialitzat i obert als suggeriments dels usuaris.

Carmen Linares

L'Hemeroteca General del tercer mil·lenni

L'Hemeroteca General de la UAB va néixer com a servei a la docència el primer curs de funcionament de la Facultat de Ciències de la Informació.

L'any 1995, un conveni signat amb la Biblioteca de Catalunya la va reconèixer com la col·lecció de premsa periòdica espanyola i estrangera més important del país, i li va encomanar les funcions que li corresponen en relació amb les col·leccions hemerogràfiques generals de l'Estat espanyol i de l'àmbit internacional, exclosos els territoris de l'àmbit lingüístic català.

Actualment, en el seu trentè aniversari, es troba immersa en un procés de modernització, d'incorporació de les noves tecnologies i d'ampliació i adaptació del seu espai físic i els seus serveis a les noves necessitats de la comunitat universitària i la societat en general.

Objectius

L'objectiu principal apunta des de l'inici a la consecució i difusió d'un bon fons d'actualitat i a la conservació de les col·leccions retrospectives.

L'Hemeroteca té com a objectius en aquesta nova etapa la modernització i l'ampliació de l'espai, una millora substancial de l'equipament que permeti una òptima conservació del material, l'organització de gran part dels fons bibliogràfics com a lliure accés, i aprofundir en els serveis que s'ofereixen a l'usuari amb l'objectiu de ser el referent per a la consulta de la premsa espanyola i internacional a Catalunya.

Descripció de l'espai

L'Hemeroteca General a l'edifici de la plaça Cívica en aquesta primera fase s'ha organitzat en dues plantes.

La planta 4, situada al nivell superior de l'edifici, acull la sala de premsa, amb 108 punts de lectura, i té una superfície útil de 973 m², llum solar directa i vistes.

L'usuari pot disposar a l'entrada d'una àmplia zona d'expositors amb els últims fascicles arribats de la premsa diària i un ampli ventall de les revistes que es reben correntment. Els fons dipositats en aquesta planta els conformen la col·lecció de lliure accés de revistes espanyoles d'informació general i de

divulgació de la resta d'àmbits temàtics, les revistes comarcals i locals catalanes més importants, els índexs i anuaris, els suplementes dels diaris i la col·lecció local UAB, a més d'un ampli fons de totes les capçaleres de la premsa diària de Barcelona i Madrid, i l'any en curs de la premsa diària comarcal i local catalana.

Completen els espais d'aquesta planta el taulell de consulta, les OPAC per a l'accés al catàleg i sis estacions de treball que donen accés a la xarxa Internet, més dues sales, una per a la consulta de la col·lecció de microformes i una altra per a la reproducció del material, i quatre cabines d'ús individual.

Fons documental

El nombre de títols de publicacions periòdiques disponibles és de més de sis mil, dels quals uns tres-cents són publicacions diàries. En la col·lecció de diaris existeixen diferents suports: original en paper, microforma i suport electrònic.

Dintre de la col·lecció en paper existeixen dues col·leccions diferenciades: la col·lecció de lliure accés a les sales de lectura i la col·lecció retrospectiva procedent de donatius i compres puntuals.

Iniciada l'any 1972 i continuada al llarg dels anys amb els principals diaris i setmanaris d'actualitat espanyols i estrangers, s'ha aconseguit un conjunt altament representatiu de la premsa catalana, espanyola i estrangera en suport paper d'aquest període, com també de la resta del segle XX en altres suports.

A l'Hemeroteca, s'hi poden trobar veritables joies, com ara el diari en paper *Las Noticias* (1896-1935), o la col·lecció completa del diari *La Vanguardia* (1881) en suport microfilm. Gran part de les col·leccions de premsa són úniques en aquest país.

Serveis

La consulta dels fons és oberta a qualsevol persona i els terminals permeten la consulta del catàleg col·lectiu de publicacions i la Biblioteca Digital de la UAB.

La reproducció dels articles i de les imatges està permesa amb finalitats d'estudi i de docència a través del servei de fotocòpies.

Les publicacions en microforma es poden consultar per mitjà de màquines lectores-reproductores que permeten obtenir còpies en paper o digitals.

Les publicacions digitalitzades es poden consultar a la Mediateca.

S'ofereix informació documental, i respecte de la indexació dels continguts dels fons es faciliten els índexs de les publicacions, que s'elaboren tant en paper com en la resta de suports.

La Unitat Tècnica i de Projectes

El Servei de Biblioteques disposa, a més de la seva xarxa de biblioteques, d'una unitat que realitza tasques de caire més intern: és la Unitat Tècnica i de Projectes (UTP). El seu objectiu és realitzar feines tècniques, de coordinació o de planejament de suport a la resta del Servei. Per això, la Unitat s'estructura en tres línies d'activitat: procés tècnic, obtenció de documents i projectes.

Procés tècnic

Aquest bloc integra les tasques més clàssiques d'una coordinació bibliotecària: el sistema d'automatització i la informatització dels serveis bibliotecaris. La Unitat Tècnica és l'encarregada de vetllar pel funcionament del programa VTLS, amb el qual es gestiona el catàleg i el préstec de documents a la UAB; això també comporta coordinar els processos de catalogació i vetllar per una adequada qualitat del catàleg, com també establir concrecions i normes de treball respecte dels diversos mòduls del programa. Des de l'any 1996, també es porta la coordinació amb el Catàleg Col·lectiu de les Universitats Catalanes (CCUC), del qual es forma part i en el qual es participa en diversos grups de treball. A més del catàleg, també es té cura del web del Servei de Biblioteques (en col·laboració amb la resta de biblioteques), dels sistemes d'accés a bases de dades en xarxa (ERL i xarxa CD-ROM), i dels servidors de revistes electròniques Decomate i Decomate 2. En general, es pot dir que tot el maquinari i el programari centrals (servidors ubicats a l'edifici dels serveis informàtics) depenen en gran manera de la Unitat Tècnica; això fa que, atesa la renovació i ampliació constant de les aplicacions informàtiques, també es replanteixin continuadament les feines que comporten.

Obtenció de documents

Dins d'aquest àmbit s'agrupen tres activitats:

- El préstec interbibliotecari, mantingut centralitzadament, en el qual se serveixen les peticions dels usuaris de l'Autònoma per aconseguir documents d'altres biblioteques o, a la inversa, se subministren a l'exterior documents existents a la UAB.
- L'intercanvi de publicacions. Les publicacions que edita la UAB, especialment revistes, s'intercanvien amb publicacions d'arreu del món, de manera que se n'augmenta la difusió i alhora s'aconsegueixen nous fons per a les biblioteques de l'Autònoma, entre els quals destaquen unes dues mil revistes.
- Subscripcions de revistes. Es realitza la gestió administrativa de les compres, les baixes i els pagaments de totes les

revistes de la UAB (actualment, unes 3.800 subscripcions), i de les bases de dades; aquesta és l'única adquisició documental que es realitza de manera centralitzada per raons de control pressupostari.

Projectes

La Unitat s'ocupa de coordinar i fer el seguiment de les tasques que s'encarreguen al Servei d'Informàtica, com són nous desenvolupaments del programari i l'adequada actualització i manteniment dels servidors centrals. Per encàrrec de la Direcció del Servei, es preparen projectes o es fan estudis de viabilitat de nous serveis, no sols dins del marc de la UAB sinó també dins del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC).

Un magatzem de paraules per a la recerca. Un espai obert per a la reflexió i el pensament

Hem desenvolupat noves tecnologies per emmagatzemar en un espai petit i de fàcil accés unes fonts d'informació que nosaltres mateixos no imaginàvem fa trenta anys, quan es va constituir el primer fons documental de la Biblioteca i l'Hemeroteca de la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB. Hem obtingut durant aquest llarg recorregut, amb l'ajut d'innombrables persones, un ampli i general reconeixement de la comunitat universitària, que al principi dubtava de la viabilitat d'un centre documental bibliogràfic i hemerogràfic específic per a les ciències de la comunicació. Hem crescut i encara haurem de créixer molt més en els pròxims trenta anys, en unes dimensions avui inimaginables. El nou edifici que ara inaugurem ens permetrà créixer amb els mínims nivells de qualitat que sempre ens hem exigint a nosaltres mateixos, com a punt de partida d'un pla de digitalització integral que desitgem que sigui una realitat en el futur immediat. Però l'esperit que ha animat sempre la conducta dels diferents responsables de la Facultat de Ciències de la Comunicació envers la seva Biblioteca i Hemeroteca ha estat inequívocament el mateix, i crec que així ho serà en el futur: en el fons documental de la Biblioteca i l'Hemeroteca tenim dipositat el patrimoni de

la nostra memòria històrica i del saber científic de la comunicació en el segle XX, precisament un segle que avui descrivim sense exageracions retòriques com el segle de la comunicació. Cal protegir-lo!, perquè aquí hi ha una part de nosaltres mateixos, professors, alumnes i investigadors de la comunicació.

Aquest valor de tipus patrimonial coincideix alhora amb un valor simbòlicament més important: protegint la conservació i el creixement del fons documental de la nostra Biblioteca i Hemeroteca, segell de la nostra identitat com a investigadors que processem informació, acumulem saber i després el redistribuïm a la societat (a través de l'ensenyament, de les publicacions, dels congressos científics, del contacte quotidià amb els mitjans de comunicació), estem també protegint la font de la qual brolla el coneixement que arriba a la nostra societat. Perquè, ja poden canviar els suports que contenen la informació i les seves formes de distribució i processament que modificaran en el futur encara més i de forma extraordinària les representacions tradicionals dels conceptes «biblioteca» i «hemeroteca», que finalment el que definirà l'èxit de la nostra tasca com a servei universitari no és altra cosa que la lliure expressió d'aquesta energia intel·lectual que sap descobrir en la informació emmagatzemada les claus del coneixement i la veritat. El que finalment atorga valor i dimensió històrica a una biblioteca i a una hemeroteca és haver estat la font a partir de la qual ha sorgit la lliure creació del coneixement.

I aquest és l'esperit que volem mantenir en la gestió futura d'aquests fons documentals: oferir a tothom la informació, de la manera més ràpida i fàcil de processar possible, amb els mínims costos que donen sentit a una universitat pública, perquè després el coneixement brolli i s'escampi per tota la comunitat universitària i la societat. La difusió, transmissió i publicació del saber dels nostres investigadors en el futur, que després retroalimentaran els fons de la nostra Biblioteca i Hemeroteca, seran sens dubte una bona mostra que la nostra tasca ha estat eficaç i ha satisfet les múltiples demandes d'informació dels investigadors obtenint el millor premi: haver prestat un bon servei a la creació de nous coneixements.

El Servei d'Informació Electrònica

La nova societat de la informació ens empeny, sense treva, a la utilització de les noves tecnologies per obtenir d'una manera molt ràpida la informació documental que necessitem. Cada vegada més, tenim a la nostra disposició aparells potents que permeten la consulta informatitzada de multitud de revistes electròniques, bases de dades... sigui a través d'un disquet, un CD-ROM o Internet, a través d'una interrogació senzilla, sense haver de conèixer llenguatges especialitzats i amb moltes possibilitats de cercar de diferents maneres i, moltes vegades, sense haver de moure'ns de la cadira.

La Biblioteca de la plaça Cívica, compromesa amb aquesta societat cada vegada més digitalitzada, inaugura un nou servei, el Servei d'Informació Electrònica, ubicat a la planta 2 de l'edifici. Aquest servei està dotat amb la tecnologia més avançada per a la consulta del fons i pretén reunir en aquesta planta la consulta de tot el material documental de la Biblioteca en format altre que paper, a excepció de les microfomes, que es consulten a l'Hemeroteca General.

La sala de consulta està equipada amb vint PC. Des d'aquests ordinadors es pot consultar la totalitat del fons de la Biblioteca en format digital, ja que es preveu l'accés a la xarxa de CD-ROM locals, al servidor de vídeo i àudio digital i la consulta dels DVD i CD. A la xarxa de CD-ROM UAB, també s'hi accedeix des d'aquesta planta.

En canvi, la consulta del Catàleg de la UAB, l'Hemeroteca Electrònica, les bases de dades científicorècniques i les revistes digitals del Servei de Biblioteques, la Biblioteca Digital de Catalunya i l'accés a la Internet es pot fer tant des d'aquests ordinadors com des d'altres ubicats en altres plantes de l'edifici.

L'objectiu primordial d'aquest servei és assessorar i atendre els usuaris en les seves cerques en la localització i recuperació de la informació digital i en les seves consultes sobre la Biblioteca i les seves seccions i serveis.

D'entre les tasques que coordina i porta a terme cal destacar totes aquelles que es deriven de la formació d'usuaris, la informació documental i la difusió i dinamització de tota la Biblioteca.

L'oferta de formació d'usuaris es concreta en l'organització de cursos d'iniciació al coneixement de les seccions i serveis que ofereix la Biblioteca, a principis de curs. Més endavant, els cursos es pretén que siguin més especialitzats, orientats a matèries o a tipus d'usuaris en concret. També està previst que es puguin demanar curssets a la carta.

Els continguts més destacables impartits en aquests curssets queden recollits en les diferents guies que elabora el servei, consultables en paper i en format electrònic, ambdues accessibles des de la pàgina web de la Biblioteca.

El personal d'aquest servei crea i manté viva i actualitzada la pàgina web de la Biblioteca amb un doble objectiu: d'una banda, proporcionar informació general sobre les seccions i els serveis de la Biblioteca i, de l'altra, proporcionar informacions amb valor afegit, entre les quals hi ha l'accés a la consulta al catàleg de la UAB, revistes electròniques, bases de dades i altres recursos Internet especialitzats en el camp de la comunicació i la premsa. D'aquesta manera, es contribueix a la consolidació del concepte de biblioteca i hemeroteca electrònica.

L'atenció individualitzada no hi falta. El personal de la secció atén les consultes i peticions d'informació documental especialitzada, com també els dubtes i problemes que es deriven de l'ús i maneig dels diferents punts de consulta informatitzats.

L'organització d'exposicions, les informacions que proporcionen els punts d'informació de les plantes zero i quatre, i les guies i fullets tenen l'objectiu de dinamitzar el fons i els serveis de la Biblioteca.

Podem accedir al servei dirigint-vos personalment al taulell de la planta 2 en l'horari d'obertura de la Biblioteca, o també telefònicament o a través del correu electrònic. Quan la Biblioteca no disposa en el seu fons de la informació que necessitem determinats usuaris, se'ls orienta sobre on poden continuar la cerca.

Es preveu que aquest servei amb el pas del temps vagi cobrant importància i que, de mica en mica, contribueixi a portar els fons i els serveis de la Biblioteca als despatxos i a els llars dels nostres usuaris.

Carme Besson

El Cedoc

El Cedoc és un fons de documentació política contemporània, especialitzat en la recollida, classificació i conservació dels materials (llibres, fullets, papers solts, cartells, vídeos, cassetts...) produïts pels diferents agents polítics i socials a l'Estat espanyol.

Va iniciar les seves tasques a partir de 1973, recollint les publicacions periòdiques clandestines que no podien ser de consulta lliure a les biblioteques de la UAB. També aleshores ens vam iniciar en la documentació sobre els mitjans de comunicació afavorits per la ubicació dins la Facultat de Ciències de la Comunicació. Per això, el Centre es va anomenar Centre Documental de la Comunicació (Cedoc). Avui, la sigla és el recordatori d'aquells inicis.

La transició i l'arribada de la democràcia, amb l'esclat de les activitats dels partits polítics, els sindicats, les plataformes, les associacions..., va decidir-nos a conservar els materials que produeixen, i que sovint tenen una vida molt efímera, per tal que puguin ser consultats en el futur. Al mateix temps, fem un esforç per recuperar els testimonis de les activitats polítiques del franquisme i de l'antifranquisme com a antecedents de la transició i la democràcia. Són moltes les persones que ens han lliurat documentació d'aleshores. El llegat d'Albert Viladot sobre política, el de Josep Porter Moix sobre la nova cançó, o el de la Crida destaquen pel seu volum i interès.

Els fons tenen un límit cronològic: la fi de la guerra civil. També hi ha criteris de preferència geogràfica: Catalunya, nacionalitats històriques, agents actuant en tot l'Estat espanyol...; i de representativitat, valorada per la participació en les institucions, especialment les parlamentàries.

El Cedoc manté uns estrets lligams amb els agents polítics. Els responsables de la producció dels seus materials són amics nostres des de fa molt temps. El professor Joan B. Culla és un assistent habitual als

congressos de les forces polítiques catalanes. Rebem regularment centenars de publicacions perquè estem inclosos en les seves llistes de correu. A més, també intercanviem materials amb més d'una trentena de biblioteques i centres de tot l'Estat, amb interessos semblants als nostres.

Avui, el Cedoc té uns 15.000 llibres i fullets, manté les col·leccions molt completes de prop de 8.000 revistes, hi ha més de 10.000 cartells, 400 hores de gravacions de vídeo d'actes polítics, campanyes electorals, esports o entrevistes. Destaca també un completíssim arxiu de materials de totes les eleccions: referèndums, eleccions europees, generals, autonòmiques o locals.

El Cedoc ha organitzat diverses trobades sobre temes relacionats amb la nostra temàtica. Igualment, hem editat durant molts anys el *Recull de documents* sobre les polítiques de la comunicació a Espanya; també catàlegs especialitzats, com el del professor Emili Gasch sobre les publicacions del PSUC, o els de propera aparició sobre les dels grups trotskistes espanyols, o les d'Unió Democràtica de Catalunya, o les del PSC (PSC-PSOE).

Un consell acadèmic, format per representants dels departaments de Periodisme, Comunicació Audiovisual, Història Contemporània i Ciència Política, orienta les activitats, i el professor Armand Balsebre és el coordinador nomenat per la Junta de Facultat de Ciències de la Comunicació. Si en els primers anys eren els alumnes de Periodisme i Publicitat els que utilitzaven més el Cedoc, ara els assidus són els de Ciències Polítiques i de Sociologia. El Cedoc, però, és a la disposició de tota la comunitat universitària i obert a tota la societat.

Eugeni Giral

Biblioteconomia, documentació, informació, tres elements d'un mateix àmbit

Fent un recorregut per la història des de l'antiguitat fins als nostres dies, es constata i s'entén la relació entre la biblioteconomia, la documentació i la informació, tres elements d'un mateix àmbit. Es podria buscar un terme que els englobés, alguns ho han intentat amb més o menys èxit, però no és l'objecte d'aquesta petita reflexió; l'important és assenyalar la seva relació estreta. Així doncs, comencem amb el recorregut històric.

Els assiris i babilonis van ser els primers pobles que van col·leccionar i conservar les cròniques dels seus dominis. L'interès dels seus sacerdots per conservar escrits primitius i documents sobre religió i astronomia va contribuir a consolidar les primeres biblioteques mesopotàmiques. Així doncs, les biblioteques més antigues se situen a Mesopotàmia.

Les biblioteques d'Egipte van néixer vinculades als temples. La més important va ser la llegendària biblioteca d'Alexandria, dedicada a conservar el patrimoni cultural hel·lenístic i centre de reunió dels erudits de l'època. És la primera biblioteca que construeix un catàleg, i Cal·límac n'és l'autor.

A Pèrgam, a l'actual Turquia, cal situar-hi una altra biblioteca que va pretendre rivalitzar amb la d'Alexandria.

A Atenes, van conivir-hi les primeres biblioteques públiques, dedicades a conservar els originals confeccionats amb extrema cura de les obres dels tràgics Èsquil, Sòfocles i Eurípides, i les

privades vinculades a les escoles filosòfiques i formades per les col·leccions dels grans pensadors, com Aristòtil o Plató.

Ara bé, el primer home d'estat conscient de la importància de crear biblioteques públiques va ser Juli Cèsar a Roma, el segle I aC. Fins al segle IV dC s'arriba a comptabilitzar una trentena d'aquest tipus de biblioteques. La més important és la Ulpiana, fundada per Trajà, que es va aproximar en categoria i importància a les d'Alexandria i Pèrgam, i fonamentalment dirigida als estudiants; s'iniciaven ja els primers lligams entre biblioteques i recerca i, per tant, informació.

L'extensió del cristianisme també va fomentar el naixement de biblioteques, primer vinculades a l'activitat pròpia dels primers pares de l'església, i més tard a la vida monàstica pròpia de l'alta edat mitjana. Les regles monàstiques van establir una estreta relació entre el monjo i el llibre, no només a partir de la lectura dels textos, sinó també a través de la còpia i de la producció de manuscrits.

Des d'aquest punt de vista, la importància dels monestirs va ser doble, ja que preservaven les col·leccions alhora que reproduïen, creaven i difonien nous llibres. En els segles IX-X van sorgir les primeres biblioteques capitulars, també relacionades amb l'àmbit religiós.

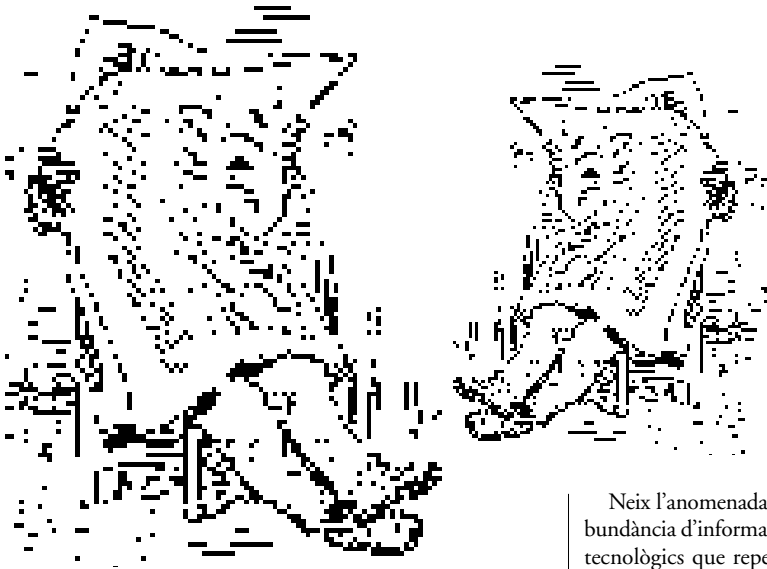
El segle XIII marca el declivi de la cultura monacal i l'avenç de la cultura laica amb la creació de les primeres universitats: les de la Sorbona, Oxford i Pàdua. Es creen, doncs, les primeres biblioteques universitàries, que reflecteixen en les seves col·leccions el caràcter jurídic i científic dels coneixements, i continuen estrenyent-se els lligams entre biblioteques, recerca i informació.

La impremta és un punt d'inflexió per a les biblioteques. L'humanisme a Itàlia, amb figures com Petrarca, transforma la visió de l'herència antiga, i impressors com Manucio apropren físicament aquest llegat a les mans de nous lectors. Amb aquest panorama, les biblioteques no en podien quedar al marge i comencen a créixer exponencialment les col·leccions, s'intensifica la bibliofília i sorgeix la necessitat de reflexionar sobre l'organització interna dels fons i dels serveis que una biblioteca pot satisfer.

Al segle XV es funda a Itàlia la biblioteca Vaticana, i entre els segles XVI i XVIII el llibre assoleix la dimensió d'instrument d'utilitat pública i comencen a crear-se les biblioteques modernes gràcies a l'increment del patrimoni escrit, que es desenvolupa d'acord amb nous criteris. La figura més representativa en aquest aspecte és Gabriel Naude, responsable de la biblioteca Mazarina de París, qui reflexiona, entre altres coses, sobre la necessitat de seleccionar els materials en un moment en què la visió de la biblioteca universal tendeix a desaparèixer. En aquest període comencen a fundar-se les biblioteques que després es coneixeran com a nacionals.

Altres dates rellevants són la primera biblioteca popular, creada a Carolina del Sud el 1700, seguida de la de Filadèlfia, creada el 1731 per Benjamin Franklin. A Edimburg, el 1725 s'estableix la primera biblioteca ambulat (podríem dir que va ser la precursora dels bibliobús), que feia arribar fins al domicili del lector els seus serveis.

Amb la Revolució Francesa, la lectura es concep com un dels drets humans, i les biblioteques van ser considerades com un servei públic d'ús directe, col·lectiu i gratuït.

A inicis del segle XIX es va fundar als Estats Units la primera biblioteca infantil, i durant la segona meitat del mateix segle es va estendre la iniciativa de les biblioteques públiques d'accés lliure; per tant, les biblioteques es converteixen ja en veritables centres de recollida i difusió de la informació.

En la segona meitat del segle XIX, arrenca l'etapa actual de ple desenvolupament de les biblioteques, però també d'una reflexió més aprofundida sobre les seves funcions i responsabilitats. Així, després de Naude, al segle XIX, cal destacar figures com Schrettinger, qui per primer cop parla d'una ciència de les biblioteques.

A finals del XIX, les aportacions d'Otlet en el terreny de la documentació, i de Dewey en el de la classificació consoliden la imatge de la biblioteca com una institució essencial, no només en la preservació del coneixement, sinó també en la promoció de la recerca i l'avenç científic en qualsevol àmbit.

En aquest moment, ja no es parla només de biblioteques generals, infantils, populars o universitàries, sinó que es comença a parlar de biblioteques especialitzades, centres de documentació i serveis de documentació, entre d'altres. Les biblioteques es converteixen en veritables elements per promoure la recerca, sobretot les universitàries, que passen a ser centres de documentació i d'informació.

Després de la primera guerra mundial, però fonamentalment després de la segona, la gran producció d'informació i la

necessitat de consumir-ne obre una etapa de gran creixement en els àmbits de la biblioteconomia, de la documentació i de la informació. Es desenvolupen les tasques biblioteconòmiques i documentals, comencen a sorgir aplicacions tecnològiques, informàtiques i de telecomunicacions, que obren nous camins en aquests àmbits, noves activitats centrades en la informació i nous llocs de treball, i es comencen a aplicar els conceptes, les tècniques biblioteconòmiques i documentals a altres disciplines.

Neix l'anomenada «societat de la informació», on la superabundància d'informació ha d'anar totalment lligada als avenços tecnològics que repercuteixen en la gestió, el tractament, la difusió i l'emmagatzematge de tot tipus d'informació. L'enorme cabal d'informació al qual es té accés actualment fa canviar el perfil del professional de la informació—el bibliotecari, el documentalista—, de la mateixa manera que fa canviar la finalitat de les unitats d'informació—biblioteques, centres o serveis de documentació.

El sentit patrimonial, de custodiar i vigilants del saber, deixa pas o ha de conviure amb el de gestors de la informació, capaços de combinar el coneixement de les fonts d'informació amb el de les tècniques per fer-les accessibles a nous usuaris. Actualment, posseir la informació no és tan important com saber on localitzar-la de la manera més àgil i econòmica possible, i saber gestionar-la. Aquestes han de ser tasques bàsiques d'aquests professionals. Les biblioteques i els centres de documentació en l'era de la informació es converteixen en l'eix principal de la seva distribució.

Tot aquest panorama ha estat dinamitzat per la creació d'estudis que teoritzen sobre la biblioteconomia, la documentació i la informació, i permeten establir nous elements d'anàlisi, noves recerques, noves propostes, que fan possible que s'avanci en cada un dels tres àmbits, però també en la relació cada vegada més estreta entre ells, unint no solament els seus professionals sota un sol aixopluc, sinó també amb altres de propers.

Per concloure aquesta breu reflexió, la premissa que el valor real de la informació només es pot mesurar en els efectes que produeix es pot fer extensiva als altres dos elements, la biblioteconomia i la documentació.

Uns locals per a la història

Dades de contacte de la Biblioteca de la plaça Cívica

Seccions i serveis

Biblioteca de Ciències de la Comunicació
Cedoc
Hemeroteca General
Mediateca

Telèfon

93 581 14 92
93 581 16 41
93 581 11 46
93 581 27 19

Adreça electrònica

bib.comunicacio@uab.es
_sb_cedoc@sb.uab.es
hemeroteca@uab.es
bib.comunicacio@uab.es